

SKLOP 6 / POGLAVJE 3 – Ogljikov in ekološki odtis

Kaj sta ogljikov (CO₂) in ekološki odtis?

Ogljikov odtis

Ogljikov odtis meri **skupno količino emisij ogljikovega dioksida (CO₂) in drugih toplogrednih plinov**, ki jih povzroči človekova dejavnost. Izraža se **v ekvivalentih CO₂ (CO₂e)** in vključuje emisije iz različnih virov, kot so **promet, proizvodnja električne energije, industrijski procesi in kmetijstvo**. Glavni namen ogljičnega odtisa je **oceniti vpliv teh emisij na podnebne spremembe in globalno segrevanje**. Zmanjšanje ogljičnega odtisa je ključno za ublažitev podnebnih sprememb, kar lahko dosežemo z uporabo obnovljivih virov energije, izboljšanjem energetske učinkovitosti in trajnostnimi praksami v kmetijstvu in industriji.

Ekološki odtis

Ekološki odtis meri **povpraševanje človeka po naravnih virih** glede na sposobnost Zemlje, da te vire obnovi in predela odpadke. Izraža se v **globalnih hektarjih (gha)** in zajema različne komponente, kot so **kmetijske površine, gozdovi, ribiška območja, urbanizacija in absorpcija CO₂**. Ekološki odtis omogoča oceno trajnostnosti človekovih dejavnosti in prikazuje, ali porabljamo naravne vire hitreje, kot jih Zemlja lahko obnovi. Zmanjšanje ekološkega odtisa zahteva celovit pristop, vključno z zmanjšanjem porabe virov, povečanjem učinkovitosti rabe zemljišč, ohranjanjem biotske raznovrstnosti in trajnostnim upravljanjem naravnih virov.

Elementi Ogljikovega Odtisa

- Promet
- Proizvodnja električne energije
- Industrijski procesi
- Kmetijstvo
- Gospodinjstva

Elementi Ekološkega Odtisa

- Kmetijske površine
- Gozdovi
- Ribiška območja
- Urbanizacija
- Energija
- Voda
- Biodiverziteta

Pomembnost ogljikovega in ekološkega odtisa za trajnostni razvoj

Merjenje okoljskega vpliva:

- **Ogljikov odtis:** Poudarja vpliv emisij toplogrednih plinov na podnebne spremembe.
- **Ekološki odtis:** Ocenjuje skupno rabo naravnih virov in sposobnost Zemlje, da jih obnovi.

Usmerjanje politik in ukrepov ter vzpodbujanje trajnostnih praks:

- Podatki o odtisih pomagajo vladam, organizacijam in posameznikom pri oblikovanju strategij za zmanjšanje okoljskih vplivov.
- Omogočajo spremljanje napredka in prilagajanje politik glede na dosežene rezultate.
- Povečujejo ozaveščenost o potrebi po trajnostni rabi virov in zmanjševanju emisij.
- Spodbujajo uporabo obnovljivih virov energije, izboljšanje energetske učinkovitosti in trajnostne kmetijske prakse.

Ohranjanje ekosistemov in boj proti podnebnim spremembam:

- Zmanjševanje ekološkega odtisa prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti in zdravju ekosistemov.
- Trajnostna raba naravnih virov preprečuje degradacijo okolja in zagotavlja dolgoročno preživetje ekosistemov.
- Zmanjšanje ogljikovega odtisa je ključno za omejevanje globalnega segrevanja in njegovih negativnih posledic.
- Trajnostne prakse pomagajo stabilizirati podnebje in zmanjšujejo tveganja, povezana s podnebnimi spremembami.

Podrobnosti ogljikovega odtisa

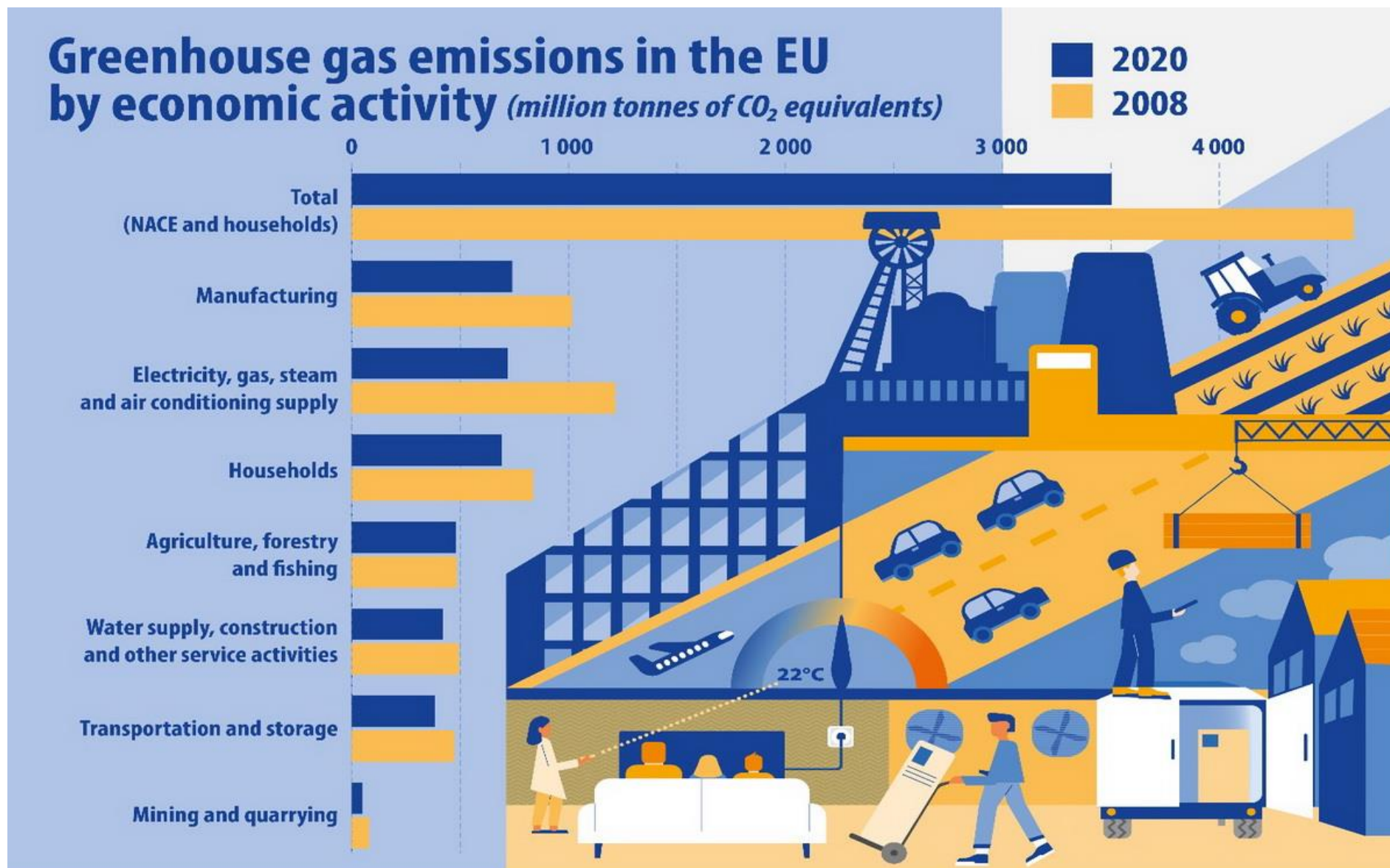
Kaj je CO₂ Odtis?

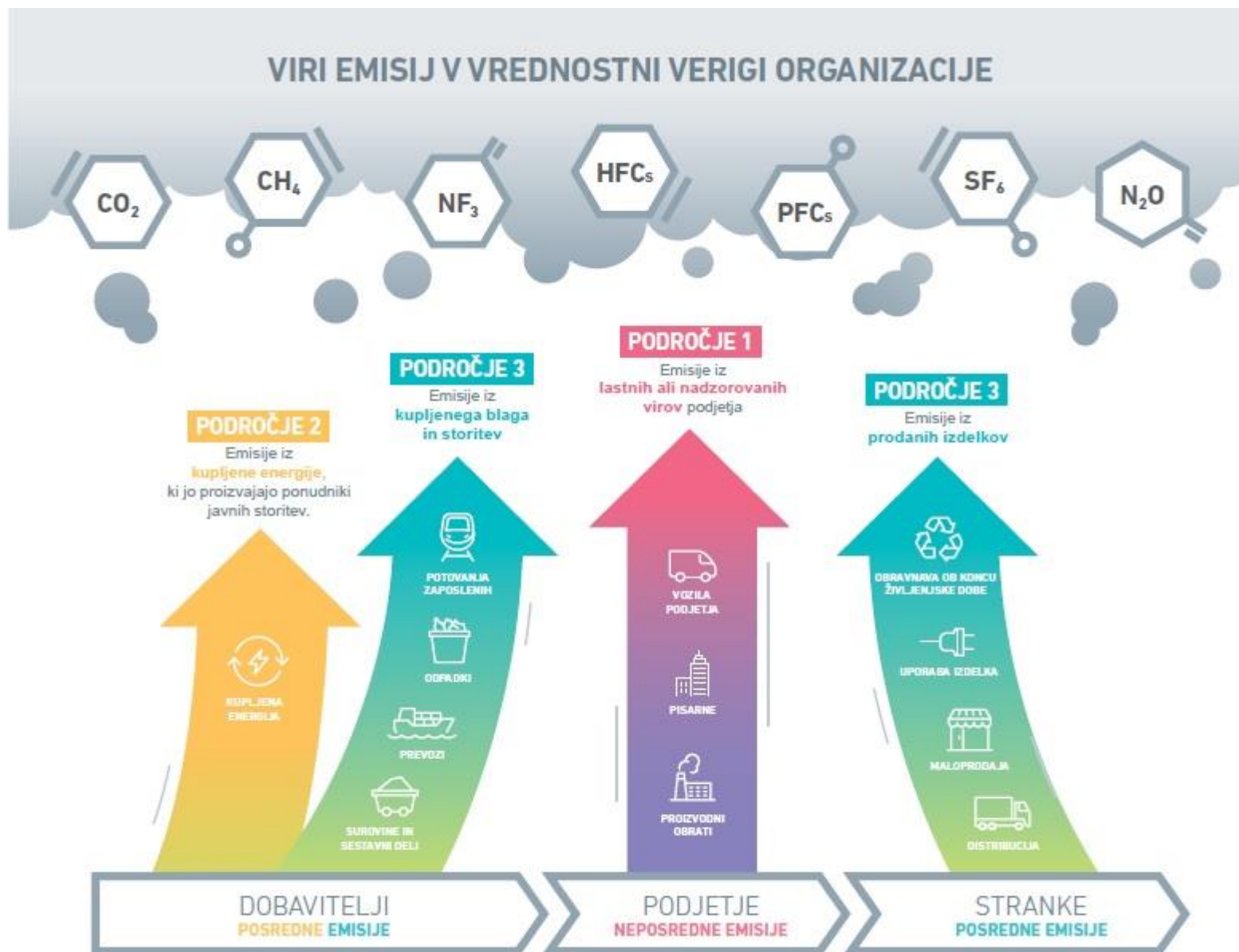
- Metrika za merjenje skupne količine emisij ogljikovega dioksida (CO₂) in drugih toplogrednih plinov, ki jih povzroči človekova dejavnost.
- Izraža se v ekvivalentih CO₂ (CO₂e).

Glavni Viri Emisij:

- **Promet:** Avtomobili, letala, ladje, tovornjaki.
- **Proizvodnja Električne Energije:** Kurjenje fosilnih goriv, kot so premog, nafta in zemeljski plin.
- **Industrija:** Proizvodni procesi, cementarne, rafinerije.
- **Kmetijstvo:** Metan iz živinoreje, dušikov oksid iz uporabe gnojil.
- **Gospodinjstva:** Ogrevanje, hlajenje, kuhanje, poraba električne energije.

Zakaj je CO2 Odtis Pomemben?

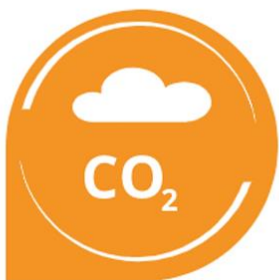
- **Podnebne Spremembe:** Toplogredni plini prispevajo k globalnemu segrevanju in podnebnim spremembam.
- **Zdravje:** Zmanjšanje emisij prispeva k boljšemu zraku in zdravju ljudi.
- **Trajnost:** Omogoča bolj trajnostno rabo virov in zmanjšuje okoljski vpliv.

Kako Zmanjšati CO2 Odtis?

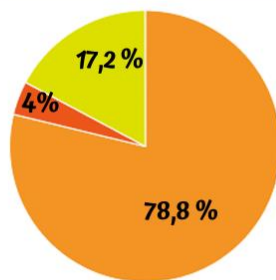
- **Uporaba Obnovljivih Virov Energije:** Sončna, vetrna, hidroenergija.
- **Energetska Učinkovitost:** Izboljšanje izolacije, učinkoviti aparati, LED razsvetljava.
- **Trajnostna Mobilnost:** Javna prevozna sredstva, kolesarjenje, električna vozila.
- **Trajnostne Kmetijske Prakse:** Organska pridelava, zmanjšanje uporabe gnojil, pravilno ravnanje z odpadki.

primer: Emisije CO2 za leto 2019, Slovenija

vir: SURS

V RS nastane letno 15.650 Gg CO₂.

■ Gospodarstvo in javne ustanove ■ Gospodinjstva ogrevanje/hlajenje ■ Gospodinjstva - promet

Ali veš?

podatki za leto 2020

4,47 t
povprečen ogljični
odtis na svetu
(CO₂ / prebivalca)

6.62 t
povprečen ogljični
odtis v Sloveniji
(CO₂ / prebivalca)

< 2 t
CILJ za omejitev
posledic podnebnih
sprememb do 2050
(CO₂ / prebivalca)

KAJ LAHKO STORIM ZA BLAŽENJE PODNEBNIH SPREMENB

V Sloveniji vsako leto povzročimo skoraj 9 ton ekvivalenta CO₂ izpustov toplogrednih plinov na osebo. Za omejitev nevarnih posledic podnebnih sprememb bi morali izpuste zmanjšati na manj kot 2 toni na osebo.

OKOLJU PRIJAZEN PREVOZ

izogibam se letalskim prevozom in živim brez avtomobila: peščim, kolesarim, uporabljam javni potniški promet

HRANA RASTLINSKEGA IZVORA

uživam čim manj mesa in mlečnih izdelkov ter zmanjšujem količine zavržene hrane

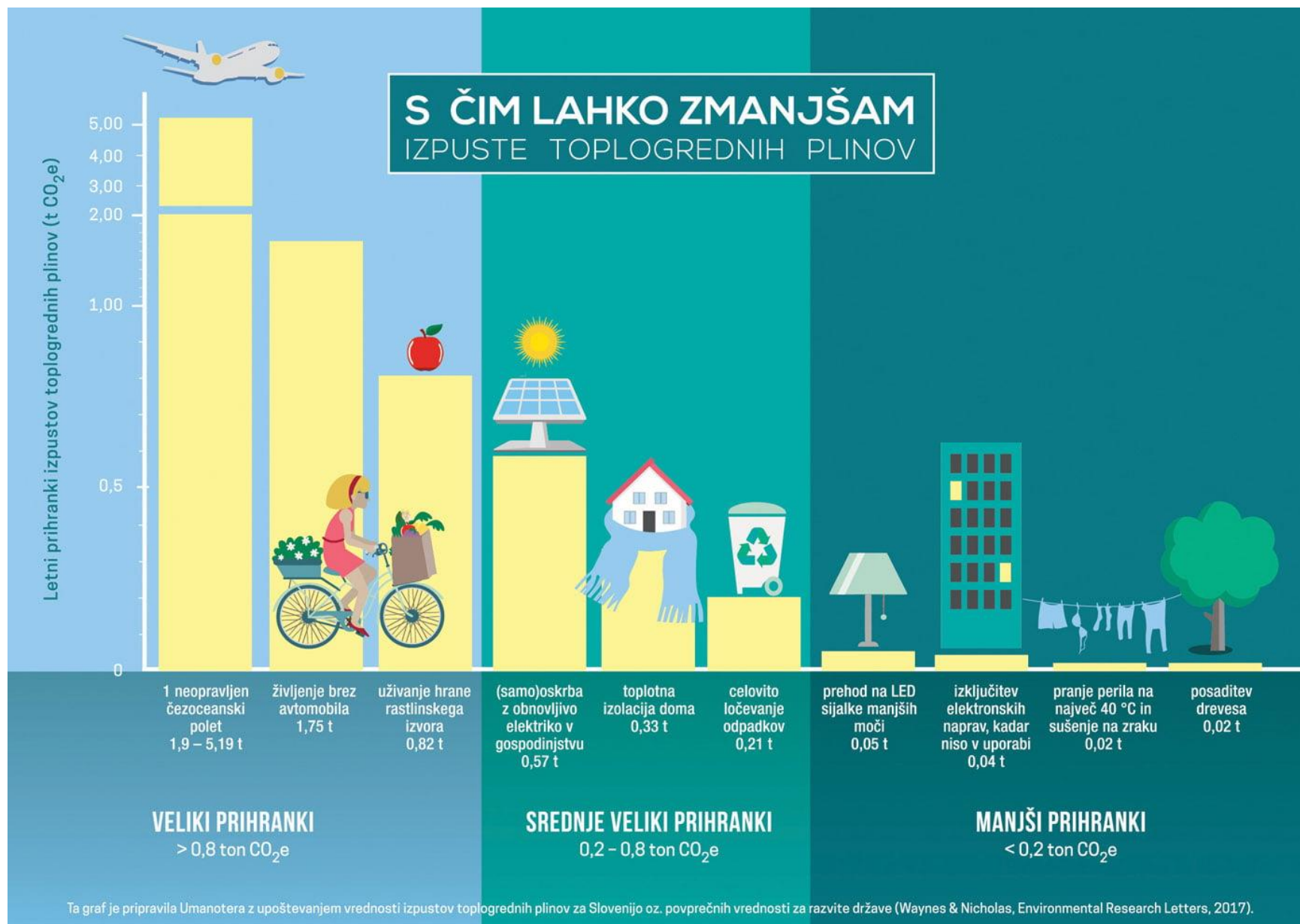
VARČEVANJE Z ENERGIJO

zmanjšujem porabo energije v gospodinjstvu, uporabljam energetske učinkovitejše naprave in oskrbujem se z obnovljivo energijo

K stabilnemu podnebjju pa lahko prispevam tudi tako, da:

PODPIRAM ZELENE POLITIKE IN ORGANIZACIJE, saj so nujne tudi sistemske spremembe
IMAM NEPOTROŠNIŠKI ŽIVLJENJSKI SLOG, saj je izčrpavanje virov eno najpomembnejših gonil podnebnih sprememb
SKRBITIM ZA GOZDOVE, saj ti s srkanjem CO₂ iz ozračja delujejo kot pljuča našega planeta
ŠIRIM ZAVEDANJE O NUJNOSTI ZMANJŠANJA IZPUSTOV med svojimi bližnjimi, prijatelji in sodelavci

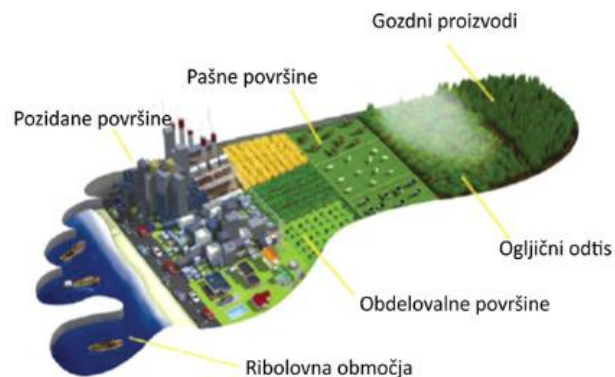
Podrobnosti ekološkega odtisa

Kaj je Ekološki Odtis?

- Metrika, ki meri povpraševanje človeka po naravnih virih glede na sposobnost Zemlje, da te vire obnovi in predela odpadke.
- Izraža se v globalnih hektarjih (gha).

Komponente Ekološkega Odtisa:

- **Kmetijske Površine:** Raba zemljišč za pridelavo hrane in vlaken.
- **Gozdovi:** Površine za les, papir in absorpcijo CO₂.
- **Ribiška Območja:** Uporaba morskih virov za ulov rib.
- **Urbanizacija:** Zemljišča za stavbe, infrastrukturo in ceste.
- **Energija:** Površine potrebne za proizvodnjo energije in absorpcijo emisij CO₂.

EKOLOŠKI ODTIS

NAS OPOZARJA, DA ZADNJIH 50 LET PRESEGAMO ZMOGLJIVOSTI NAŠEGA PLANETA.

EKOLOŠKI ODTIS PRIMERJA NAŠO POTROŠNJO ...

ENERGIJA	NASELJA	LES IN PAPIR	HRANA IN TKANINE	MORSKA HRANA
CO ₂	POZIDANE POVRŠINE	GOZD	NJIVE IN PAŠNIKI	RIBIŠTVO

Z RAZPOLOŽLJIVIMI NARAVNIMI VIRI IN PROSTOROM.

Če bi vsi živeli kot Slovenci, bi potrebovali več kot 3 cele Zemlje.

To je naš ekološki dolg Zemlji, ki ga bo treba vrniti.

CC BY-ND 4.0 | www.porabimanj.info/ekološki-odtis-kako-konkretno-ovrednotimo-svojo-potrošnjo/ | Porabimanj.info

Ekološki odtis je direktno vezan na potrošnjo virov in ne na njihovo proizvodnjo.

THE CONSUMER

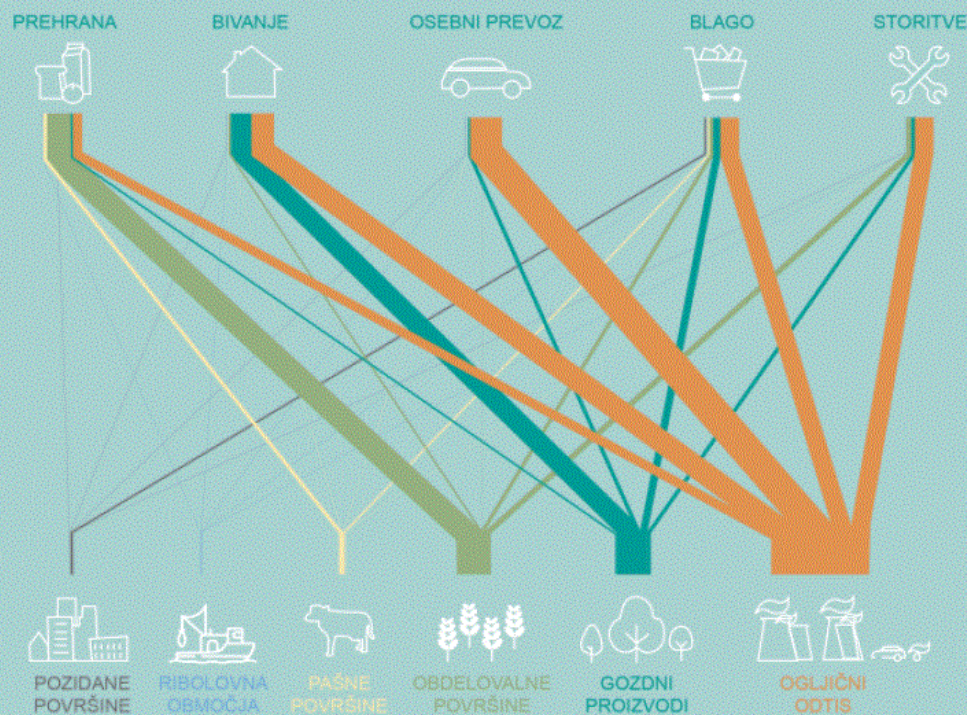

the consumer
[definition]

KATERE SO GLAVNE KATEGORIJE POTROŠNJE V SLOVENIJI?

Vsak dan porabljamo vire, ki jih zagotavlja Zemlja.
To je naš ekološki odtis.

KATEGORIJE POTROŠNJE

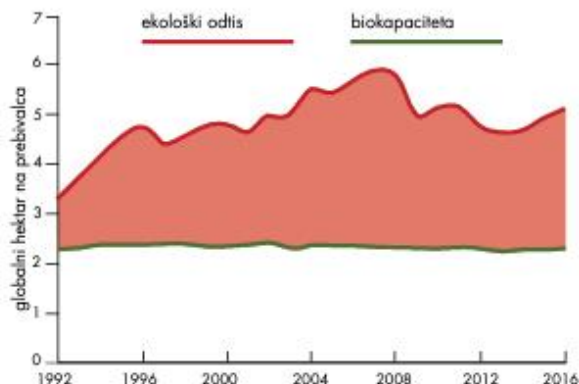
KATEGORIJE ODTISA

Rezultati in trendi

Slika prikazuje gibanje ekološkega odtisa in biokapacitete za Slovenijo. Zelena črta prikazuje, kakšna je biološka zmogljivost na osebo v Sloveniji, rdeča pa, koliko te zmogljivosti se uporablja (odtis na osebo).

Na svetu je na voljo 1,6 hektara ekološko produktivnega prostora na osebo. Po finančni krizi leta 2008 se je ekološki odtis Slovenije zniževal in najnižjo vrednost po letu 2008 dosegel leta 2013; v obdobju od 2013 do 2016 se je povišal za 5,7 %.

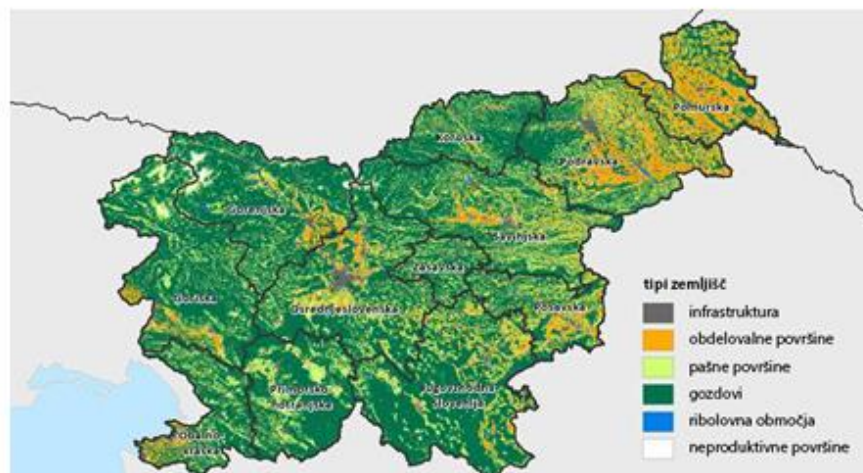
EKOLOŠKI ODTIS IN BIOLOŠKA ZMOGLJIVOST SLOVENIJE (1992-2016)

Rezultati analize kažejo, da razlike med ekološkimi odtisi na prebivalca v posameznih statističnih regijah niso velike. Priporoča se bolj podrobna analiza.

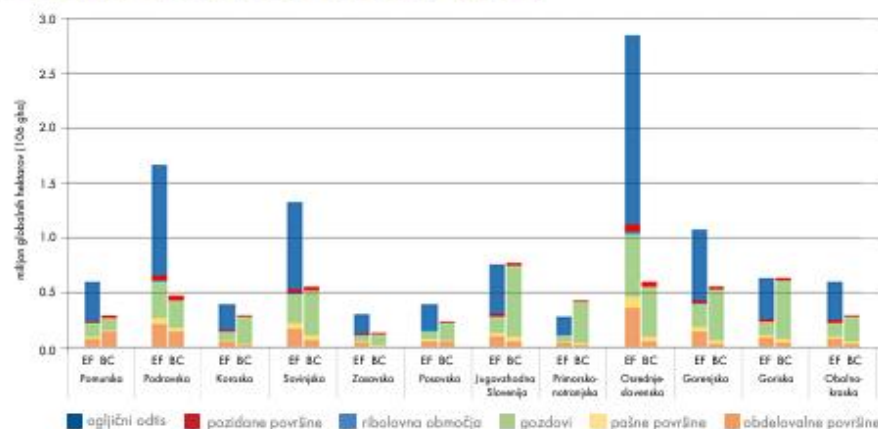
POKROVNOST IN RABA TAL V SLOVENIJI

Gozdovi so največja naravna dobrina v vseh statističnih regijah Slovenije. Južni statistični regiji – jugovzhodna Slovenija in primorsko-notranjska, sta sorazmerno najbogatejši glede na površino gozda in imata zato največjo biološko zmogljivost na hektar. Nasprotno, pa imata pomurska in podravska statistična regija na severu večje deleže obdelovalnih površin in najmanjšo biološko zmogljivost na hektar.

Te ugotovitve so presenetljive, saj imajo običajno statistične regije z največjim deležem obdelovalnih površin hkrati tudi najbolj produktivne obdelovalne površine.

EKOLOŠKI ODTIS (EO) IN BIOLOŠKA ZMOGLJIVOST (BZ) SLOVENSkih STATISTIČNIH (2016)

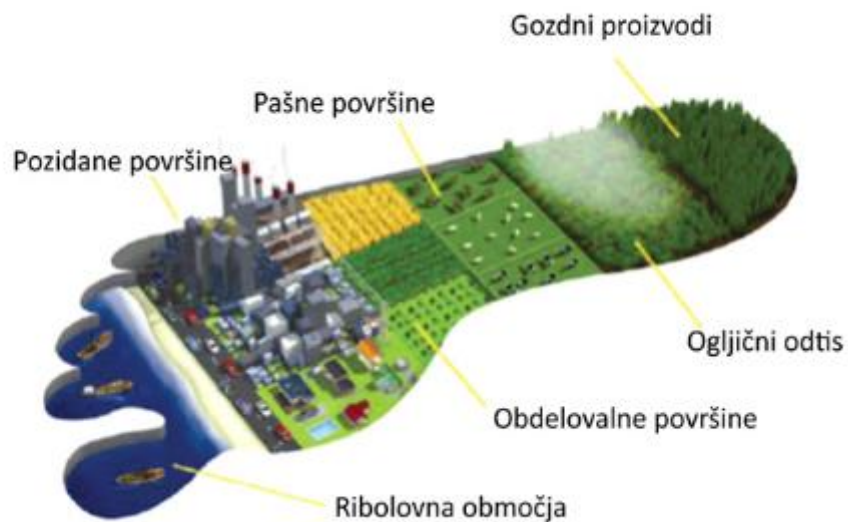
Analiza ekološkega odtisa z vidika potrošnje kaže, da tri kategorije porabe predstavljajo kar tri četrtine porabe v vseh gospodinjstvih v vseh 12 statističnih regijah. To so prevoz (25–26 %), stanovanjske stavbe, voda, elektrika, plin in druga goriva (26–27 %) in hrana in brezalkoholne pijače (21–23 %).

Zakaj je Ekološki Odtis Pomemben?

- **Trajnost:** Pomaga oceniti, ali živimo v mejah naravnih zmožnosti planeta.
- **Ohranjanje Virov:** Spodbuja odgovorno rabo virov in zmanjšanje odpadkov.
- **Okoljska Politika:** Omogoča oblikovanje učinkovitih politik za ohranjanje narave.

Kako Zmanjšati Ekološki Odtis?

- **Trajnostna Raba Zemljišč:** Optimizacija kmetijskih praks, zmanjšanje krčenja gozdov.
- **Varčevanje z Energijo:** Uporaba obnovljivih virov energije, povečanje energetske učinkovitosti.
- **Ohranjanje Biotske Raznoverstnosti:** Varovanje naravnih habitatov in ekosistemov.
- **Zmanjšanje Odpadkov:** Recikliranje, ponovna uporaba in zmanjšanje porabe.

2. Ekološki odtis in Biokapaciteta

Ekološki odtis nam pove koliko bioproduktivnih površin zahteva naš način življenja.

Biokapaciteta je samoobnovitvena sposobnost. Pove nam Koliko bioproduktivnih površin imamo na voljo za zadovoljevanje potreb našega načina življenja.

Na Zemlji je 12,2 milijarde hektarjev produktivnih površin (npr. travniki, pašniki, obdelovalne površine, ribolovna območja). To pomeni, da ima vsak prebivalec našega planeta približno **1,6 hektarja rodovitne površine** za zadovoljevanje svojih potreb po naravnih virih.

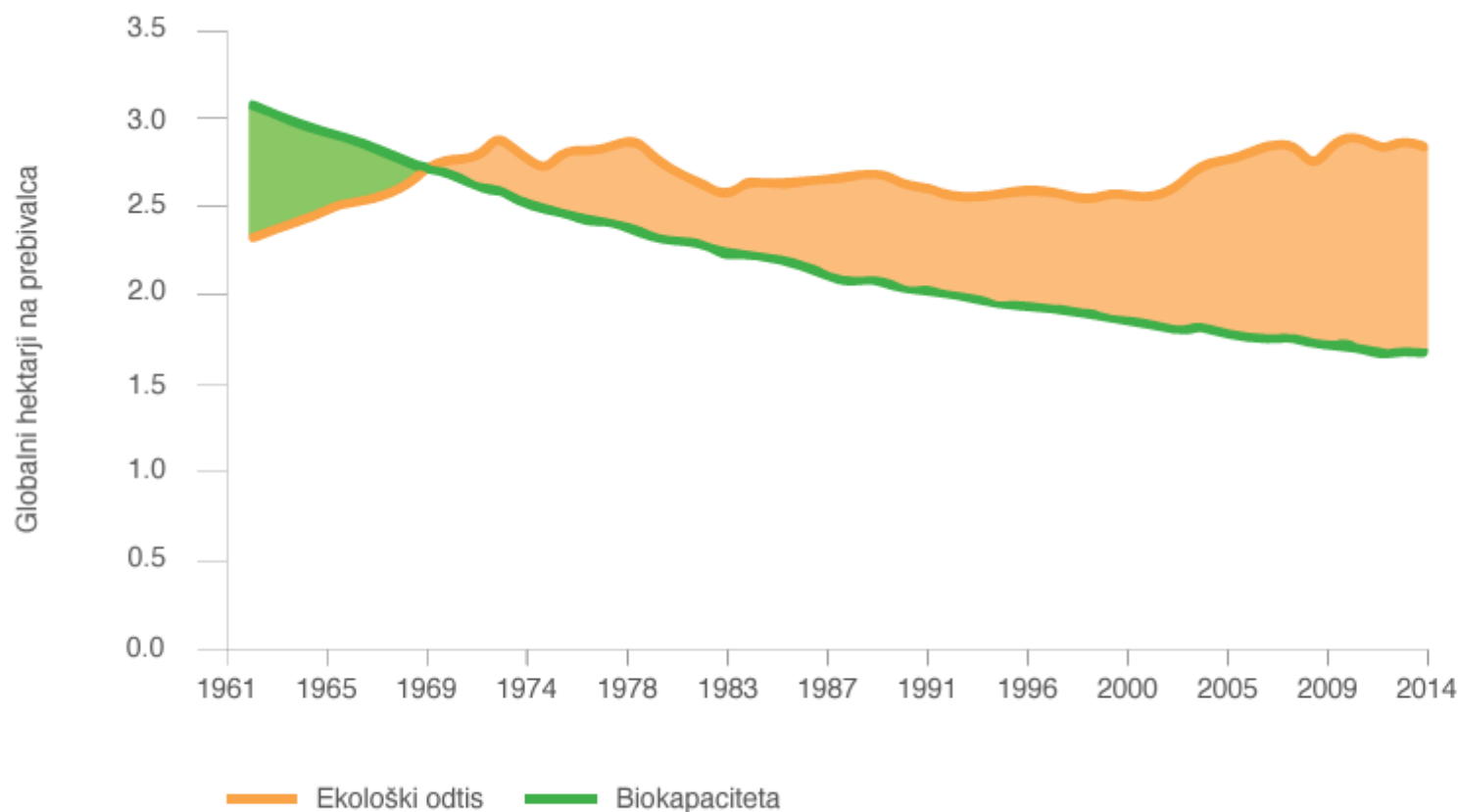

Ekološki presežek in ekološki primanjkljaj

Razlika med ekološkim odtisom in biokapaciteto določenega območja kaže bodisi ekološki primanjkljaj bodisi presežek. **Ekološki primanjkljaj/ekološki dolg** nastane, ko prebivalstvo določenega območja porablja več virov, kakor jih zagotavlja produktivnost površin območja, na katerem živijo.

Pri ekološkem presežku pa je biokapaciteta države večja od ekološkega odtisa, saj njeni prebivalci porabljajo manj virov od razpoložljivih v državi (npr. Brazilija, Kanada ali Rusija).

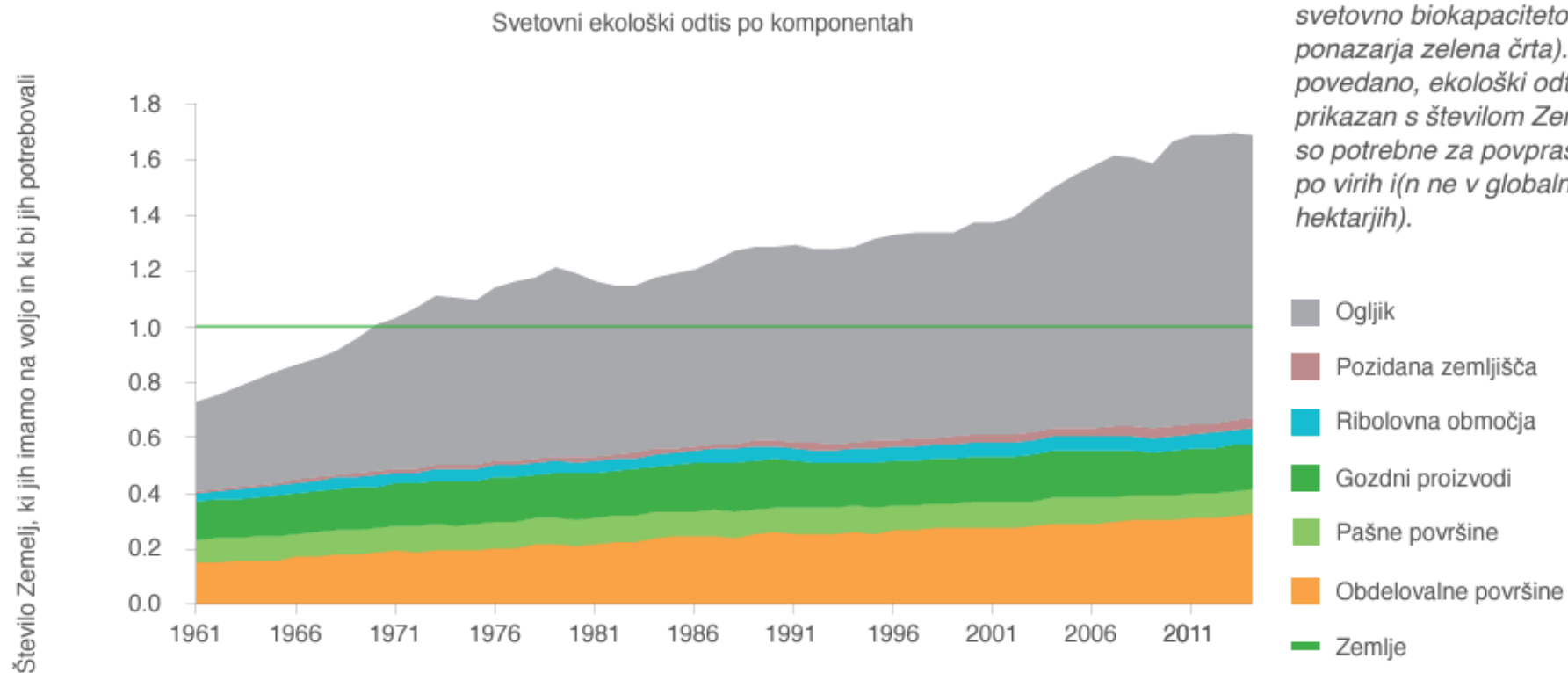

Leta 2014 sta bila svetovni ekološki odtis in biokapaciteta na prebivalca 2,8 gha in 1,7 gha. Že od 70. let prejšnjega stoletja človeštvo izčrpava naravne vire hitreje, kot jih je naš planet sposoben obnavljati. Takšno ekološko izčrpavanje se vztrajno povečuje zadnjih 40 let, zato bi danes potrebovali 1,7 Zemlje, da bi se lahko obnovili vsi viri, ki jih vsako leto vztrajno izčrpavamo.

Slika 4: Svetovni ekološki odtis in biokapaciteta na prebivalca, 1961–2014

Vir: GFN, 2018

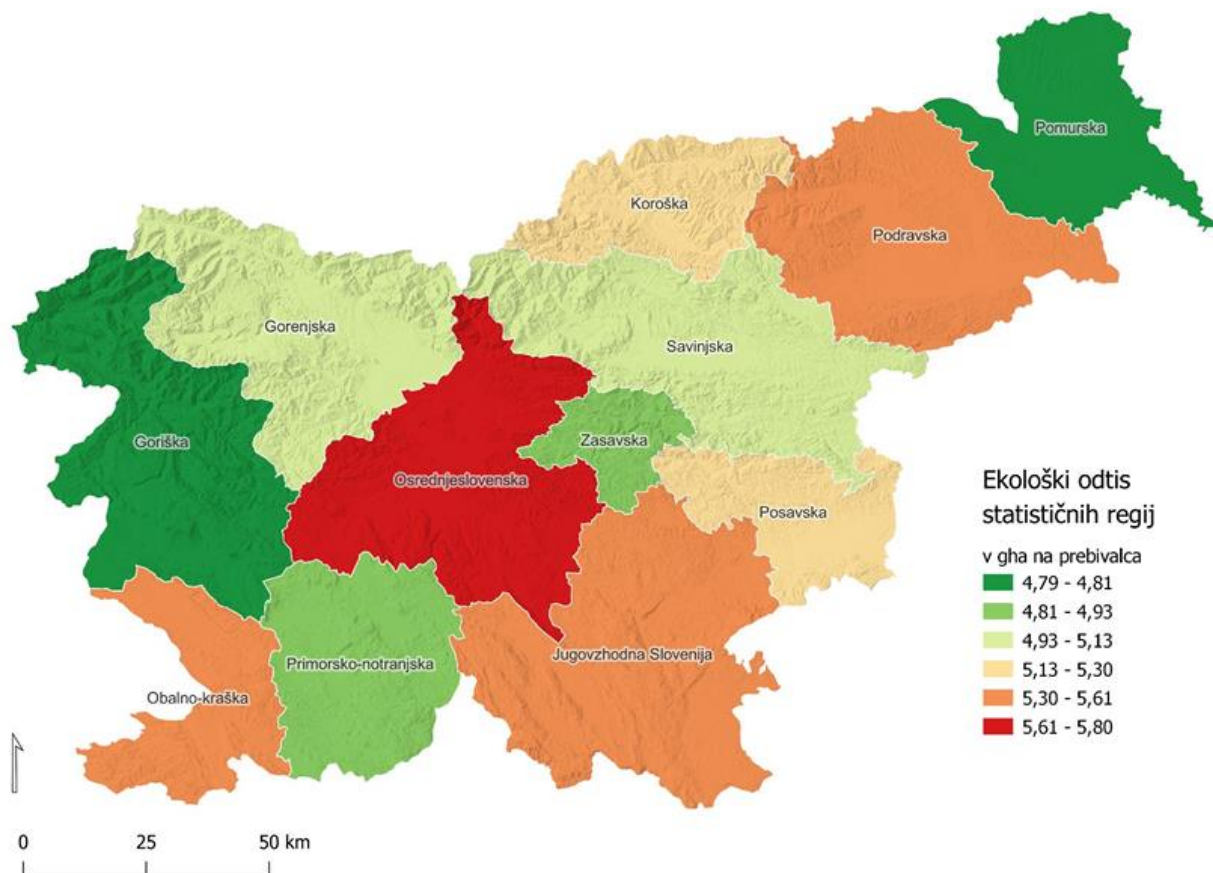

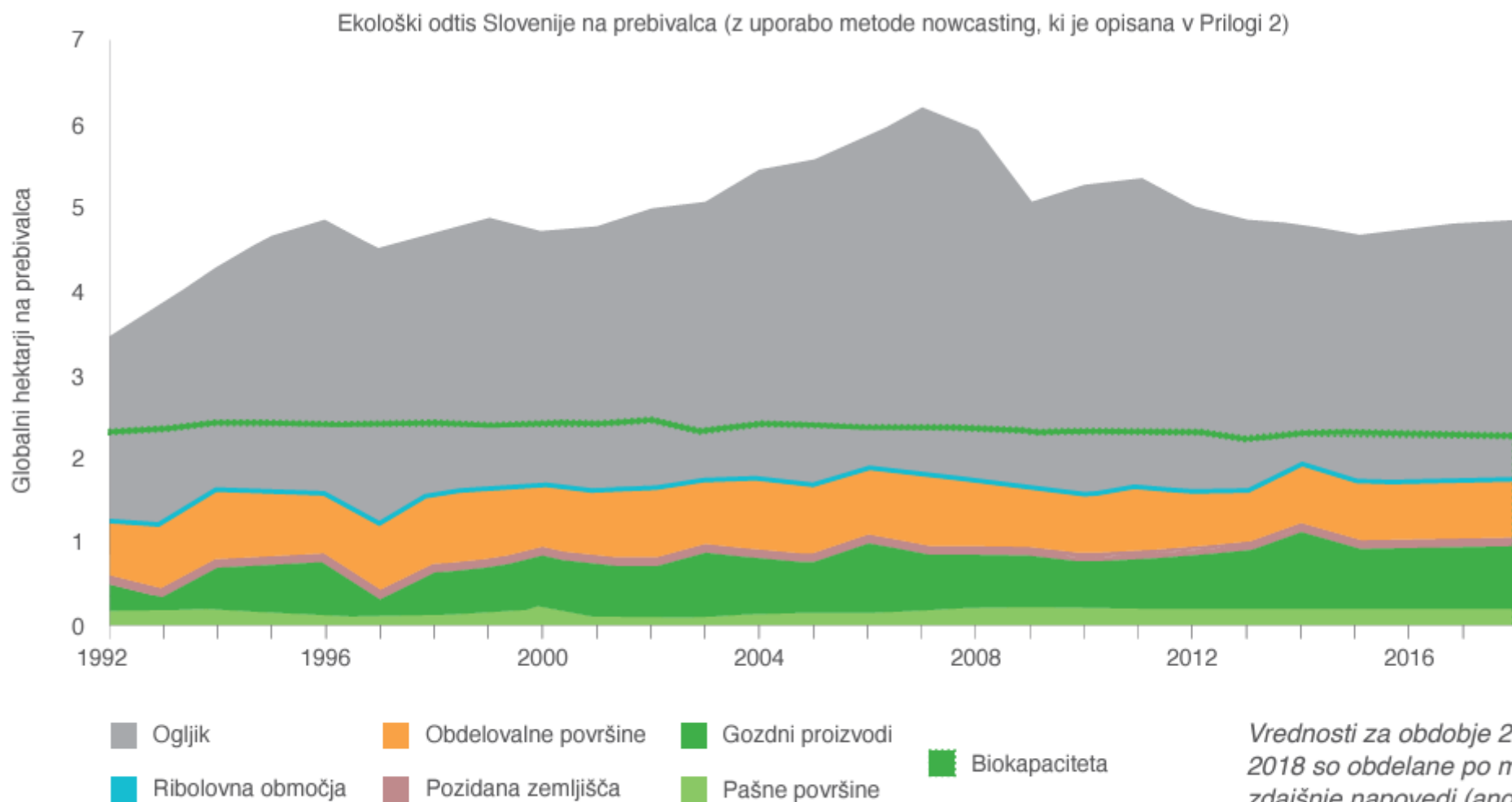
Slika 5: Prispevek kategorij rabe tal k svetovnemu ekološkemu odtisu v obdobju 1961–2014

Vir: GFN, 2018

Ekološki odtis statističnih regij Slovenije

EO Slovenije = 5,37 gha na
prebivalca

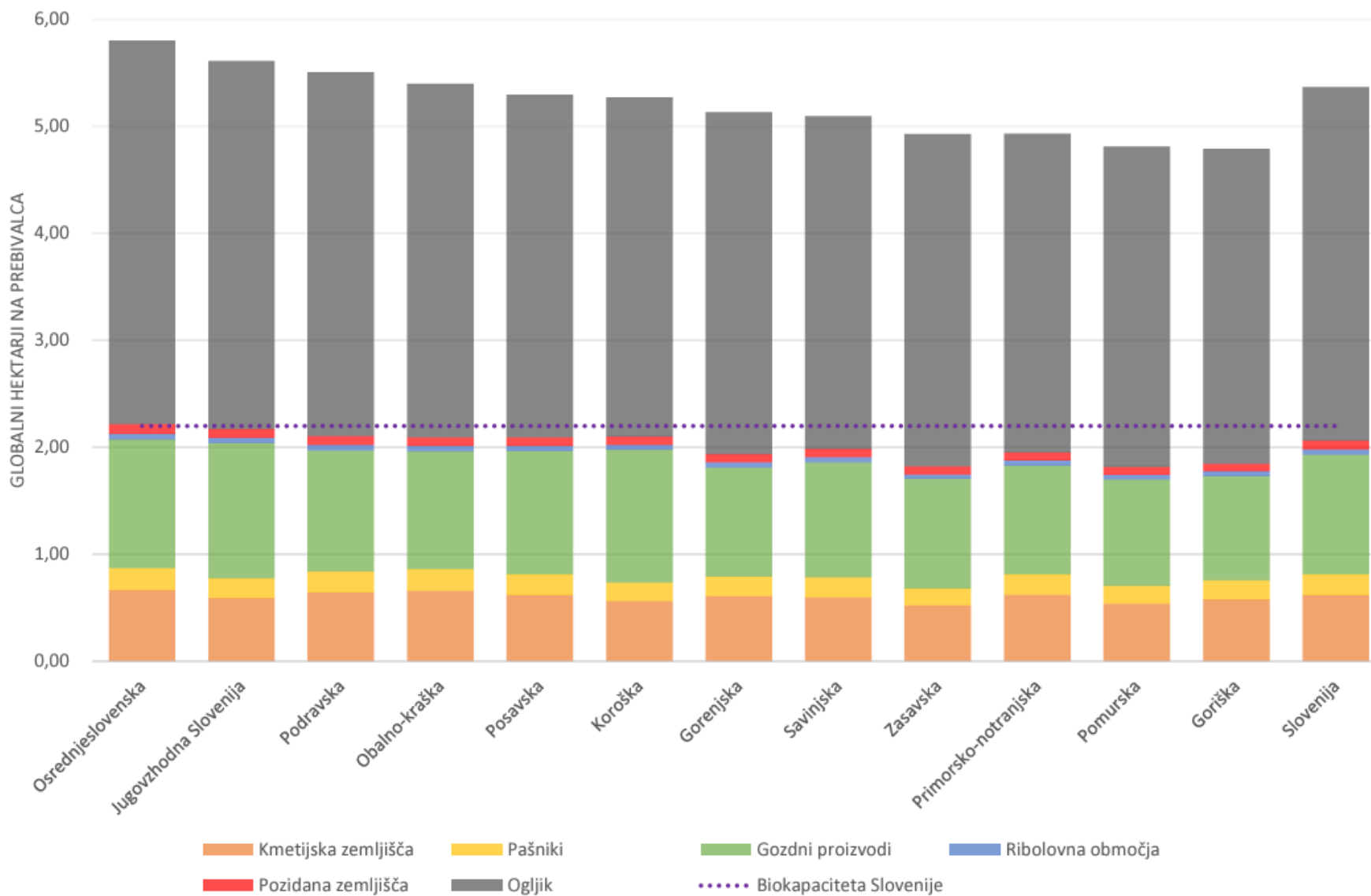

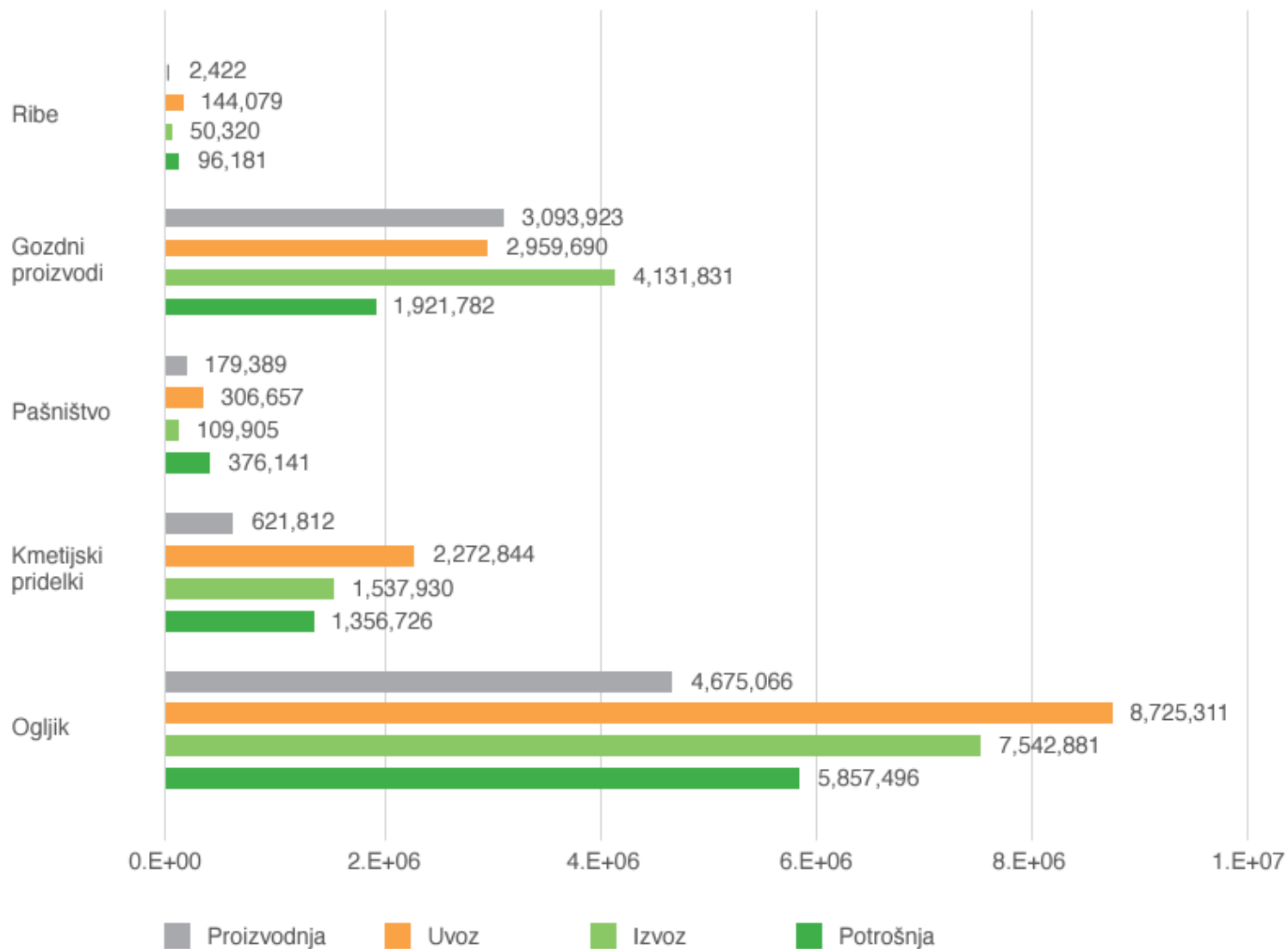
Vrednosti za obdobje 2015–2018 so obdelane po metodi zdajšnje napovedi (angleško nowcasting), katere pojasnitev in metode so opisane v Prilogi 2.

Slika 7: Ekološki odtis potrošnje v Sloveniji glede na rabo tal v obdobju 1992–2008

Vir: GFN, 2018

EKOLOŠKI ODTIS REGIJ IN SLOVENIJE NA PREBIVALCA PO KOMPONENTAH

Komponente ekološkega odtisa Slovenije brez infrastrukture

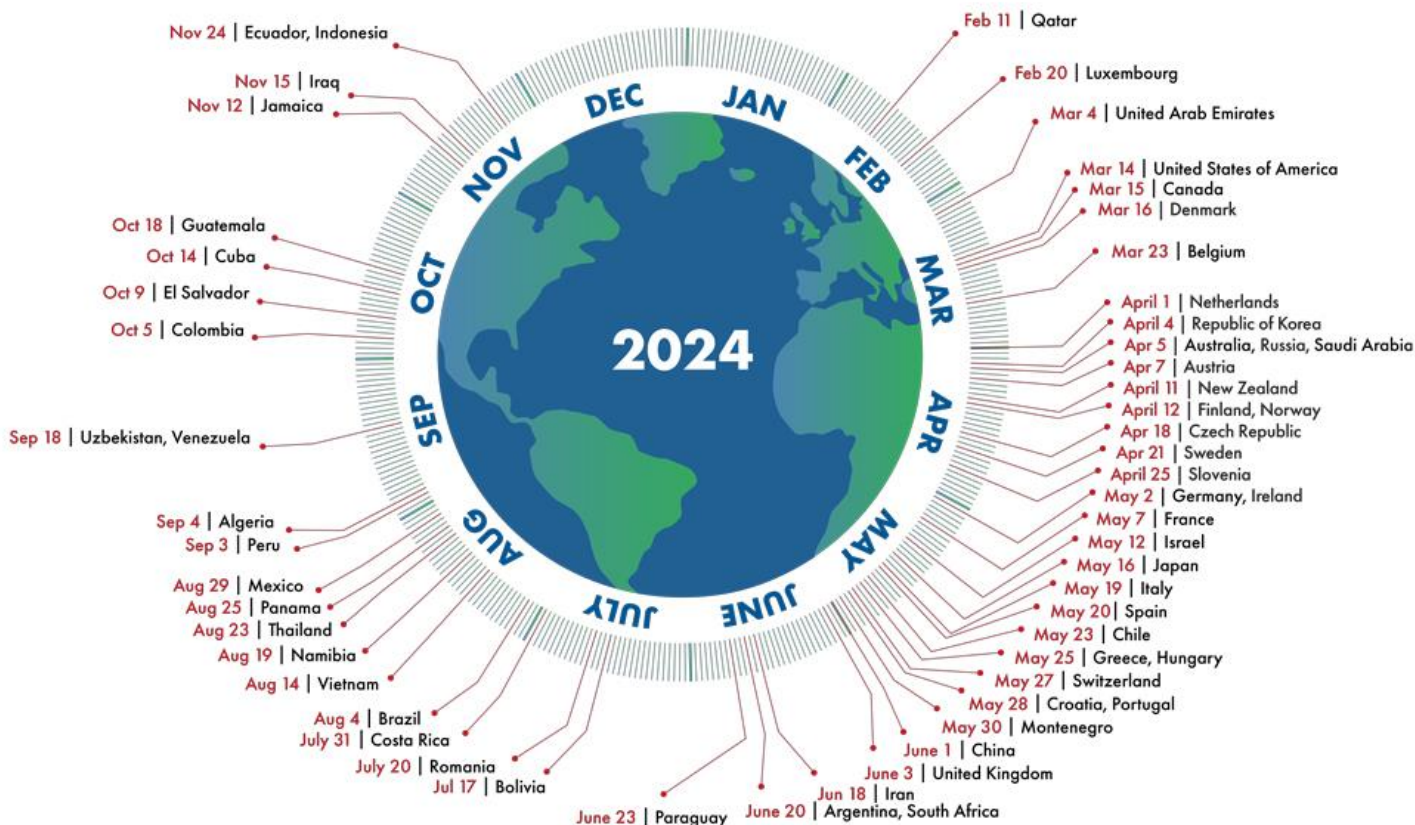
Ekološki primanjkljaj ali ekološki dolg Slovenije

- Trenutni **ekološki odtis slovenskega prebivalca** v povprečju znaša **5,37 gha/osebo**.
 - **Biokapaciteta Slovenije** znaša **2,2gha/osebo**
 - **Ekološki primanjkljaj ali ekološki dolg** znaša: **3,17gha/osebo**
 - Če bi vsi na svetu živeli kot Slovenci, bi potrebovali 3,4 planeta v velikosti Zemlje.
-
- O ekološkem primanjkljaju ali ekološkem dolgu govorimo, če porabimo več od obnovitvene sposobnosti narave. Vsako leto je temu namenjen tudi **svetovni dan ekološkega (okoljskega) dolga**. Za določitev vsakokratnega dneva ekološkega dolga izračunamo število dni, ki jih lahko zagotovi biološka zmogljivost Zemlje (ali posamezne države) za ekološki odtis človeštva (države). Ko se porabi biološka zmogljivost, govorimo o ekološkem dolgu.

Country Overshoot Days 2024

When would Earth Overshoot Day land if the world's population lived like...

For a full list of countries, visit overshootday.org/country-overshoot-days.

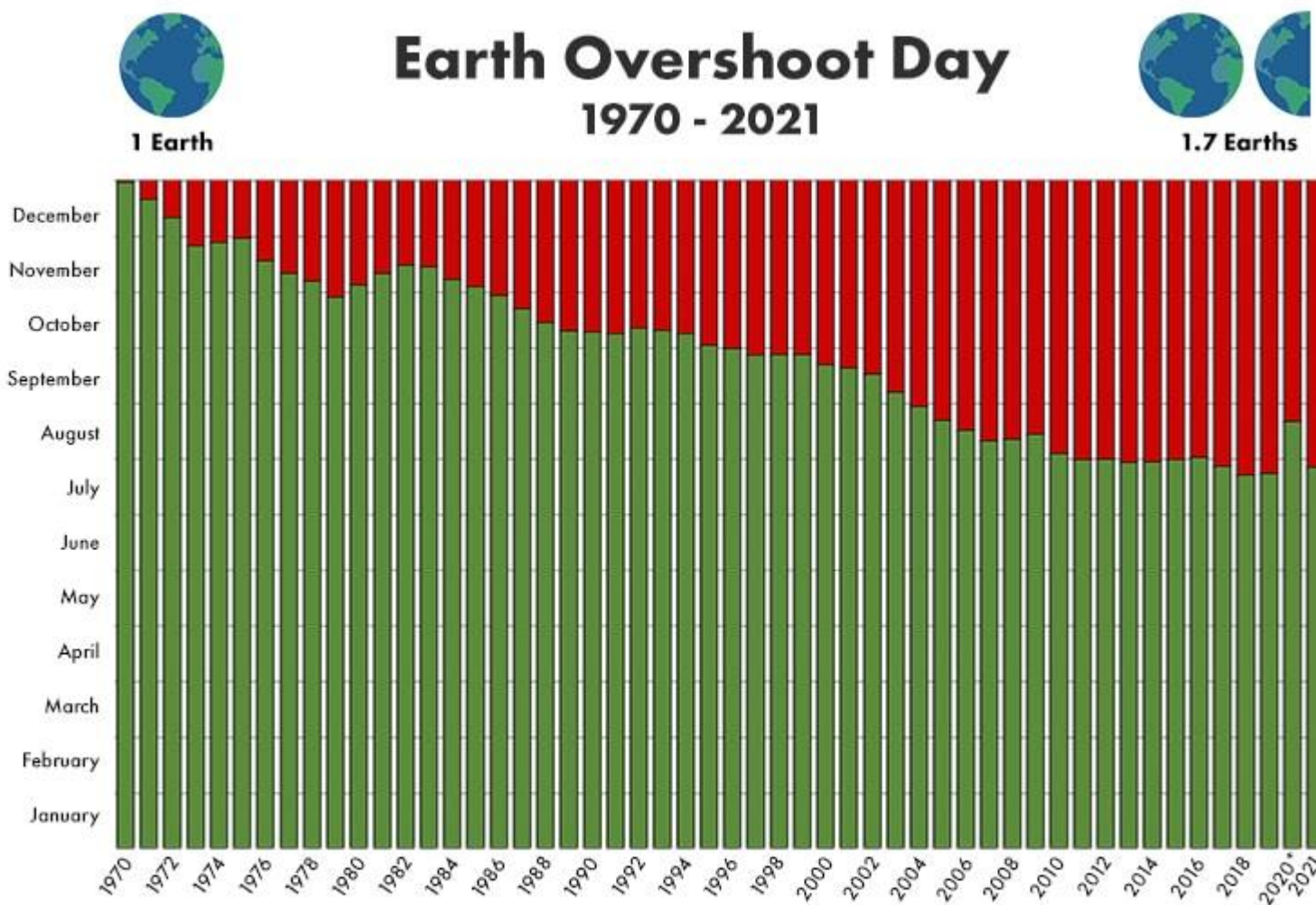

EARTH
OVERSHOOT
DAY

Source: National Footprint and Biocapacity Accounts, 2023 Edition
data.footprintnetwork.org

Global Footprint Network
Advancing the Science of Sustainability

Global Footprint Network®
Advancing the Science of Sustainability

fodafo
FOOD AND DATA FOUNDATION

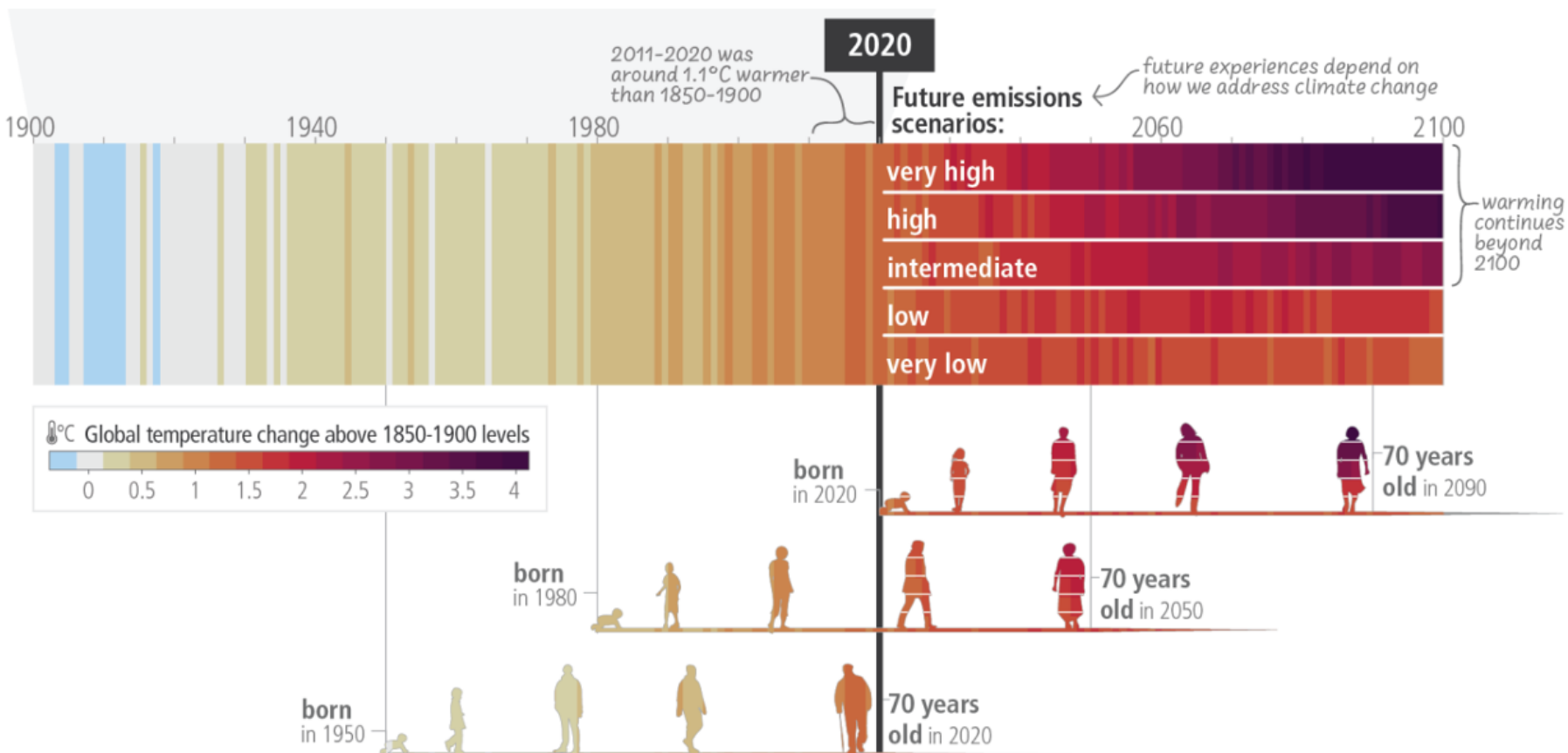

**EARTH
OVERSHOOT
DAY**

Source: National Footprint and Biocapacity Accounts 2021 Edition
data.footprintnetwork.org

*The calculation of Earth Overshoot Day 2020 reflects the initial drop in resource use in the first half of the year due to pandemic-induced lockdowns. All other years assume a constant rate of resource use throughout the year.

V kolikšni meri bodo sedanje in prihodnje generacije izkusile bolj vroč in drugačen svet je odvisno od naših trenutnih in kratkoročnih odločitev

Vir: IPCC, šesto sintezno poročilo (AR6), 2023

Primerjava med Ogljičnim Odtisom in Ekološkim Odtisom

Vidik	Ogljični Odtis	Ekološki Odtis
Definicija	Metrika za merjenje skupnih emisij CO ₂ in drugih toplogrednih plinov	Metrika za merjenje povpraševanja človeka po naravnih virih
Izraz	Tone ekvivalenta CO ₂ (CO ₂ e)	Globalni hektarji (gha)
Glavni viri	Promet, proizvodnja energije, industrija, kmetijstvo, gospodinjstva	Kmetijske površine, gozdovi, ribiška območja, urbanizacija, energija
Merjena področja	Emisije toplogrednih plinov	Raba naravnih virov in proizvodnja odpadkov
Vpliv na	Podnebne spremembe	Trajnost rabe naravnih virov, biotska raznovrstnost
Namen	Ocena vpliva emisij na globalno segrevanje	Ocena trajnosti človekovih dejavnosti glede na naravne meje
Zmanjšanje	Uporaba obnovljivih virov energije, izboljšanje energetske učinkovitosti, trajnostna mobilnost	Trajnostna raba zemljišč, varčevanje z energijo, ohranjanje biotske raznovrstnosti, zmanjšanje odpadkov
Primerjava	Prikazuje neposredni vpliv na podnebne spremembe	Prikazuje širši vpliv na naravne vire in ekosisteme

Pomen Ogljičnega in Ekološkega Odtisa za Posameznike

Ozaveščenost o Vplivu:

- Razumevanje osebnega prispevka k emisijam CO₂ in rabi naravnih virov.
- Povečanje ozaveščenosti vodi k bolj trajnostnim odločitvam.

Odgovorno Potrošništvo:

- Izбира izdelkov z manjšo ogljično in ekološko sledjo.
- Podpora podjetjem, ki sledijo trajnostnim praksam.

Zmanjšanje Emisij:

- Uporaba javnega prevoza, kolesarjenje ali hoja namesto vožnje z avtomobilom.
- Izбира obnovljivih virov energije in energetsko učinkovitih naprav.

Trajnostna Raba Virov:

- Zmanjšanje, ponovna uporaba in recikliranje odpadkov.
- Varčevanje z vodo in energijo doma.

Vpliv na Skupnost:

- Spodbujanje drugih k trajnostnim praksam in sodelovanje v lokalnih okoljskih iniciativah.
- Soustvarjanje trajnostne prihodnosti z manjšimi kolektivnimi okoljskimi odtisi.

Izzivi in Priložnosti pri Zmanjševanju Ogljikovega Odtisa

Vidik	Izzivi	Priložnosti
Tehnologija	- Visoki začetni stroški	- Razvoj obnovljivih virov energije
	- Omejena dostopnost	- Napredek v energetske učinkovitosti
Gospodarstvo	- Ekonomičnost prehoda	- Dolgoročni prihranki
	- Potreba po finančnih spodbudah	- Nova delovna mesta v zelenih tehnologijah
Družba	- Odpornost proti spremembam	- Ozaveščanje in izobraževanje
	- Pomanjkanje javne podpore	- Sodelovanje skupnosti in podjetij
Politika	- Nejasne ali nedosledne politike	- Jasne in dosledne okoljske regulacije
	- Pomanjkanje globalne koordinacije	- Mednarodno sodelovanje
Infrastruktura	- Stara in neučinkovita infrastruktura	- Posodobitev in izgradnja trajnostne infrastrukture
Energija	- Odvisnost od fosilnih goriv	- Naložbe v obnovljive vire energije

Izzivi in Priložnosti pri Zmanjševanju Ekološkega Odtisa

Vidik	Izzivi	Priložnosti
Raba Zemljišč	- Krčenje gozdov	- Obnova in zaščita gozdov
	- Neučinkovita kmetijska praksa	- Trajnostne kmetijske prakse
Viri in Potrošnja	- Prekomerna raba virov	- Povečanje učinkovitosti rabe virov
	- Visoka stopnja odpadkov	- Recikliranje in ponovna uporaba
Biodiverziteta	- Izumiranje vrst	- Ohranjanje in varstvo habitatov
	- Degradacija ekosistemov	- Obnova ekosistemov
Energija	- Odvisnost od neobnovljivih virov	- Uporaba obnovljivih virov energije
	- Energetska neučinkovitost	- Izboljšanje energetske učinkovitosti
Voda	- Onesnaženje in pomanjkanje vode	- Trajnostno upravljanje z vodnimi viri
	- Neupravičena poraba vode	- Uvedba varčevalnih ukrepov
Urbanizacija	- Rast mest in izguba naravnih habitatov	- Načrtovanje zelenih mest
	- Povečana infrastruktura	- Uporaba trajnostnih gradbenih materialov

Kako znižati ekološki odtis?

- Največji delež EO predstavlja ogljični odtis:
 - Uvajanje OVE (proizvodnja električne energije in toplote)
 - Uvajanje URE (v stavbah, industriji in prometu)
 - Trajnostna mobilnost (uporaba javnega prevoza, multimodalne mobilnosti, infrastruktura za kolesarje in pešce, železniška infrastruktura)
- Zmanjšanje porabe virov (npr. S krožnim gospodarstvom – Slovenija se je zavezala, da bo prva država s 100% krožnim gospodarstvom do 2050)
- Prehranska samooskrba, ekološka pridelava hrane
- Trajnostno gospodarjenje z gozdom (zagotavljanje in ohranjanje biokapacitete Slovenije)
 - Lesno-predelovalna industrija

Kako znižati ekološki odtis? – Priporočila GFN

Zaključne Misli o Ogljikovem in Ekološkem Odtisu

Ogljikov in ekološki odtis sta ključni merili za ocenjevanje vpliva človekovih dejavnosti na okolje. Merjenje in razumevanje teh odtisov nam omogoča, da prepoznamo področja, kjer lahko zmanjšamo svoj vpliv na planet, in nas spodbuja k trajnostnim praksam.

Ogljikov odtis se osredotoča na emisije toplogrednih plinov, ki prispevajo k podnebnim spremembam. Z zmanjšanjem ogljičnega odtisa lahko bistveno prispevamo k ublažitvi globalnega segrevanja, izboljšanju kakovosti zraka in zdravja ter zmanjšanju odvisnosti od fosilnih goriv. Ključne strategije vključujejo prehod na obnovljive vire energije, izboljšanje energetske učinkovitosti in trajnostno mobilnost.

Ekološki odtis pa meri širši spekter vplivov na naravne vire, vključno z rabo zemljišč, vodo, biotsko raznovrstnostjo in odpadki. Z zmanjšanjem ekološkega odtisa lahko zagotovimo trajnostno rabo virov, zaščito ekosistemov in ohranjanje naravne dediščine za prihodnje generacije. To zahteva celovit pristop, vključno z obnovo gozdov, trajnostno kmetijsko prakso, zmanjšanjem odpadkov in učinkovitim upravljanjem vodnih virov.

Za posameznike in skupnosti je ključno, da sprejmejo odgovornost za svoje odtise in si prizadevajo za zmanjšanje svojega vpliva. S sodelovanjem in skupnimi naporji lahko ustvarimo bolj trajnostno prihodnost, kjer naravni viri niso prekomerno izčrpani, podnebne spremembe pa so ublažene. Vsak korak k zmanjšanju našega ogljičnega in ekološkega odtisa prispeva k bolj zdravemu in trajnostnemu planetu.